N°. 195. **DE GRONDWET.** 18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 10 JANUARIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

De Heer Mr. I. BOEIJE, Staatsraad in buitengewone dienst, is benoemd tot Hoofdadministrateur bij het departement van Financiën.

Is het *deze* benoeming, waarmede de heer VAN HALL zijn tijdelijk Ministerschap van Financiën heeft ingewijd?

Wat zal de werkkring zijn van dezen hoofdadministrateur van Financiën?

Moet deze betrekking doen denken aan de voormalige *Directeuren van Financiën?*

Zal de Heer BOEIJE derhalve belast zijn, om alle administratieve zaken af te doen?

Zoo ja, hoe is dit overeen te brengen met de *ministriële verantwoordelijkheid?*

Of heeft men den heer BOEIJE de gelegenheid willen geven, om het groote getal zaken, onder den heer VAN DOORN, die onder dankbetuiging voor de trouwe diensten aan den lande bewezen ontslagen werd, onafgedaan gebleven, in orde te brengen en af te doen?

Wij vragen slechts.

Eenig antwoord, eenige opheldering, bijv. van de zijde der *Amsterdamsche Courant*, zou, meenen wij, nut kunnen stichten.

De *Financiën* zijn eene teedere zaak. Het minste stapje *achteruit* geeft bezorgdheid; en 't zou niet overbodig zijn, wanneer men op voldoende wijs de benoeming kon ophelderen tot eene betrekking, die onwillekeurig aan een afgeloopen tijkvak, treuriger gedachtenis, doet denken.

Men vergete niet, dat de voorsteller der wet *houdende eene belasting op de bezittingen* op nieuw Minister van Financiën geworden is.

De Ministriële, half officiële *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* zegt, dat de heer VAN DOORN als Minister van financien is afgetreden, «omdat hij van oordeel was, dat zoolang het batig slot der Indische bezittingen niet geheel kan worden ontbeerd ter dekking van de gewone Staatsuitgaven, men zich hoofdzakelijk behoorde te bepalen tot schulddelging en dat daarmede voor alsnog niet mogt gepaard gaan eene eenigzins belangrijke ontheffing van lasten.»

«De overige leden van het Kabinet» — zegt de *Nieuwsbode* verder — «schijnen daarentegen werkelijk van oordeel te zijn dat, in de hoop op eene gunstige ontwikkeling der thans bestaande politieke beslommeringen, maatregelen *kunnen* en *behooren* te worden voorbereid, om schulddelging en ontheffing van lasten te doen gepaard gaan, ten einde, langs dien weg, zonder de toekomst uit het oog te verliezen, ook thans reeds verligting aan te brengen.»

Zie hier de door ons aangekondigde *coup de théatre*, waarbij, onmisbaar de heer VAN HALL op den voorgrond moet staan!

Wij zullen, op dit oogenblik, den *Nieuwsbode* niet lastig vallen met de vragen, of «de overige leden van het Kabinet» niet bukken voor de publieke opinie? Of men [illegible] plotselinge afschaffingsgezindheid eigenlijk niet te [illegible] heeft, aan de constitutionnele partij? Of de hard-[illegible] ondersteuning, door de heeren VAN HALL en [illegible] van hetgeen de heer VAN DOORN geliefde te [illegible], met bovenstaande verklaring is te rijmen? Of niet [illegible] *geheele regering*, in officiële stukken heeft doen *drukken*, dat er aan afschaffing of vermindering niet te denken valt?

Voor het oogenblik wenschen wij de lezing van *den Nieuwsbode* gaaf aan te nemen.

Maar bewijst dit dan niet, hetgeen *wij* steeds betoogden, dat de *verzameling* van ministers is zaamgebragt, zonder dat men zelfs over de meest gewigtige vraagstukken van den dag van gedachte heeft gewisseld? Dat een Ministerie is opgetreden, homogeen in persoonlijke antipathien, maar waarvan geen der leden wist, welk gevoelen het andere lid over wezenlijke levensquaestien was toegedaan?

Zonderling schouwspel! Na een bestaan van ruim negen maanden vragen «de overige leden van het Kabinet» eindelijk eens aan den Minister van Finantiën: «a propos, collega, wat denkt gij over ons belastingstelsel?»

Het vertrek van een gedeelte van het garnizoen uit Maastricht baart, onder de bevolking dier vesting, groote zorg; en men kan dezen maatregel kwalijk rijmen met de dubbele verklaring van den Minister van Oorlog, dat Maastricht eene vesting blijven *moet* (maar onverdedigd?) en dat hij, Minister, tweemaal meer belang stelt in Maastricht, omdat hij eens zoo oud is als de afgevaardigde uit die stad (de heer VAN WINTERSHOVEN)!!

Het *Journal du Limbourg*, altijd om *geldige* redenen plus ministriel que le Ministre, tracht te betoogen, dat de maatregel genomen wordt in het belang van het geheele land. Wij zullen dit betoog thans niet beoordeelen, maar er alleen op wijzen, hoe dit ministriële Blad niet onduidelijk zijne hoop laat doorschemeren, dat de tegenwoordige verwikkeling in het Oosten welligt het gevolg kan hebben, dat Limburg aan het Nederlandsche bestuur onttrokken worde.

Zie hier zijne woorden:

Niettemin zou het mogelijk kunnen zijn — want men moet op alles bedacht wezen — dat, bij slot van rekening, België, Limburg, Noordbrabant en de geheele linkeroever van den duitschen Rijn; de oorlogskosten van Frankrijk moeten betalen. Dit ware gewis, voor ons ongelukkig; want de Keizerlijke regering lacht ons weinig toe, en in vergelijking met de ellende, door welke zekere gedeelten van Belgie wordt getroffen, bevinden wij ons onder het Nederlandsche Bestuur tamelijk wel. Maar vooral in de politiek, bestaan wreede noodzakelijkheden, waaraan men zich moet weten *te onderwerpen*. Heeft Belgie ons niet in 1839, het droevig schouwspel geleverd van eene Natie, die, alleen om aan de diplomatische eischen te voldoen, bevolkingen uit haren kring heeft verstooten, welke haar dierbaar waren geworden *en die niets liever verlangden*, dan onder de wijze en liberale instellingen te leven, welke onze naburen zich sedert 1830 hebben gegeven?

Dit zou dus, in het geval dat wij voorzien, een voorbeeld zijn en zelfs een troost; *want vele personen zouden liever onder het despotisme willen leven met oude landgenooten dan de vrijheid blijven genieten met een volk, dat hun weinig sijmpathie toedraagt.*

Van zoodanig standpunt is het ons allezins verklaarbaar, dat het *Journal du Limbourg* de vermindering van het garnizoen te Maastricht toejuicht.

Of zoodanige «*relevation*» evenwel het Ministerie niet tot nadenken zal behooren te brengen, zullen wij afwachten.

Behartigenswaard was de wenk, dien de heer THORBECKE gaf in de zitting van 20 December jl., betreffende den aard eener oppositie in een constitutionnelen Staat.

»Ik vraag, welke is de taak eener oppositie tegenover de »Regering? Welke die eener Regering tegenover de oppositie?»

» Moet de Regering hetgeen van de oppositie komt, afwijzen »*omdat* het van de oppositie komt?»

» Zoo ja, dan moet de oppositie tot geen enkelen maatregel, »die van de Regering komt, immer medewerken. Dan is partijschap het hoofdbeginsel aller regering. Dat *wij* dit niet willen, »hebben wij getoond.»

» Laten wij aan eene zoo ellendige, het gezond verstand der »Natie beleedigende twistzucht niet toegeven. De rigtingen, de »stelsels kunnen tegen elkander overstaan; maar dit mag noch »de Regering, noch de oppositie beletten, elkanders voorstellen »die op zich zelve aannemelijk zijn, aan te nemen en [illegible] »te keuren.»

»Zien wij wat in een naburig land, dat ons [illegible] »voorbeelden van politieken tweespalt gaf, gebeurt. [illegible] [illegible] de bevolking en de nijverheid. Wat geschiedt? Zij die het Ministerie gemeenlijk ondersteunen, stellen hun partijkarakter ter zijde, om zich met »de oppositie, die onverwijlde voorziening vraagt, te vereenigen. »Het Ministerie heeft bezwaar; het belooft evenwel een ontwerp, »dat reeds den volgenden dag inkomt, ten einde het nog vóór »het slot van dit jaar tot wet kunne worden verheven.»

Op die wijze worden de belangen der Natie werkelijk behartigd. De oppositie tegen het voorstel steekt daarbij ongunstig af. Zeer waarschijnlijk zal de constitutionnele partij in de Kamer eerlang in de gelegenheid zijn, om te toonen dat *zij*, wat om den aard der zaak aannemelijk mag geacht worden, niet bestrijdt *omdat* het van de «tegenovergestelde rigting» komt.

Na de artikelen, welke wij aan de insinuatiën en de constitutionnele ketterijen van den heer VAN RAPPARD gewijd hebben, zal de boven allen twijfel verheven waarheid, die in de volgende woorden van den heer L. D. STORM is gelegen, door ons niet breedvoerig behoeven te worden toegelicht. De herinnering aan die waarheid is nogtans, onder deze Regering, ook herhaalde malen niet overbodig.

Die Minister neemt een regeringsbeginsel aan, dat, naar mijne zienswijze, al de tot dusverre aangenomen beginselen van constitutionelen regeringsvorm omverwerpt. De troon moet verheven zijn boven politieke woelingen en twisten, boven alle beoordeeling en veroordeeling; de Koning *kan* niet euvel handelen, de Koning kan geen kwaad begaan; hieraan hecht zich het beginsel der Ministriële verantwoordelijkheid. Nu willen de Ministers den Koning als zelfstandig handelend persoon invoeren; zij berooven de Kroon van haar verhevenste voorregt; zij rukken die uit de hooger spheer, waarin zij geplaatst is, naar hunne zetels neêr. Daarmede gaat alle denkbeeld van vrije parlementaire discussie verloren, wanneer de Ministers hier kunnen komen zeggen: »Zoo heeft het de Koning geregeld, zoo is de wil des Konings;» wie zal zich dan kunnen verzetten? Wie zal zich niet, door hoogen eerbied voor den persoon des Konings, laten terug houden? en is het niet eene absurditeit, den Koning als Regeerder te willen beschouwen en een ander, wegens regeringsdaden van den Koning, verantwoordelijk te stellen en misschien wegens regeringsdaden crimineel te vervolgen? Op die wijze vervalt immers, zoo als ik zeide, alle denkbeeld van ministriële verantwoordelijkheid.

Men zou kunnen tegenwerpen: men kan dan zijne portefeuille nederleggen; maar dat is juist wat de Ministers niet wilden; hierin ligt het verwijt, door deze Ministers aan de vorige Ministers gedaan, dat zij dwang deden aan den Koning in de vrije benoeming van zijne Staatsdienaren; zij beschouwen het nemen van ontslag, in geval van verschil van regeringsinzigt, eene verkorting van Koninklijke vrijheid.

De verkondigde beginselen der Regering brengen alzoo tot een zamenhang van inconstitutionele ketterijen, ja van absurditeiten, tegen welke ik begrijp bij deze gelegenheid ook met de meeste energie te moeten protesteren.

Men voege hierbij, dat niet slechts de vertegenwoordiging, door zoodanig heilloos stelsel, in hare grondwettige regten wordt aangetast; maar dat de Kroon zelve binnen den kring der staatkundige partijen getrokken, alzoo van haar hoog standpunt afgerukt wordt en eindelijk aansprakelijk zou worden gesteld voor hetgeen alleen Ministers behooren te verantwoorden.

Reeds bij eene vorige gelegenheid wezen wij op de in het oogloopende en door ieder afgekeurde, hevigheid, waarmede de grijze heer VAN HALL, bij de bestrijding van het Voorstel, een deel van zijne «laatste [illegible] rol» speelde.

Wij mogen onzen lezers het antwoord [illegible] laat — niet onthouden, dat de heer [illegible] Minister van Buitenlandsche Zaken, op [illegible] gedrag, gaf.

Ik ben niet de eerste die zegt, dat de wijze waarop de Minister van Buitenlandsche Zaken gesproken heeft, een pijnlijken indruk maakte, omdat ook die rede de perken der parlementaire discussie scheen te overschrijden. Ook mij is het voorgekomen, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken bij wijze van zijdelingsche insinuatie sprak. Eene regtstreeksche beschuldiging met open vizier voorgedragen, daartegen kan men zich verdedigen. Eene zijdelingsche insinuatie, hoe zal men die behandelen in het Parlement? Zal men er anders mede handelen, Mijnheer de Voorzitter, dan wanneer men een misbruik van de binnen hare grenzen zoo heilzame vrijheid der drukpers tegenkomt, dat men, ik zal nu niet zeggen op welke wijze, voorbijgaat.

Het zal eenmaal behooren tot de geschiedenis der April-beweging, dat Ministers des Konings zoodanig vol hevigheid waren, dat hunne taal door Vertegenwoordigers van het volk gelijk gesteld werd met een *misbruik* van de drukpers!

Tegenover de prediking van Turksch fatalismus van den heer VAN FOREEST (die *alleen* en uitsluitend aan de Voorzienigheid bijv. toeschrijft, dat hij thans in de Tweede Kamer is gezeten), die menschelijk streven en pogen in alles ijdel acht, en daarom naar *verbetering* en *verligting* niet tracht, want die arm is en ellendig, *moet* het zijn en blijven: tegenover dit met elken Christenzin strijdige stelsel, plaatste de heer VAN HOËVELL eene beschouwing van wat 's menschen pligt hier op aarde is, die, wij vleijen het ons, ook door politieke tegenstanders beaamd zal worden.

Wij trachten het Nederlandsche volk krachtiger te maken door betere voeding; wij trachten den druk, die op sommige standen rust, onregtvaardig rust, er af te nemen. Maar nu hoor ik den geachten afgevaardigde uit Alkmaar (den heer van Foreest) mij toeroepen: dat *moogt* gij niet, want de Voorzienigheid wil het niet. Mijne Heeren, die spreker heeft ons harde woorden toegevoegd: »gij tracht,« zoo verweet hij ons, »gij tracht, gelijk gij zegt, den druk, die op sommige standen ligt, van hen weg te nemen; maar wij vertrouwen u niet. Gij wilt meer. Gij behoort ot hen, die alle standen gelijk willen maken; gij zijt van hen, die de rijkdommen willen verdeelen.« Mijne Heeren, wij zijn dus, volgens dien spreker, socialisten en communisten. Waarom? Omdat wij trachten een stand, die naar onze meening te veel gedrukt is, te verligten. Wanneer dat communisme is, dan verklaar ik een communist te zijn. Wanneer het communisme is, dat men een onregtvaardigen druk wegneemt, dat men daar, waar voorregten bestaan, die voorregten tracht te verminderen, dat men den last, dien de staat op de schouders der burgeren legt, gelijkelijk naar ieders vermogens wil doen torschen, — als dit communisme is, dan ben ik een communist.

Maar erger is, wat die spreker gezegd heeft van den vinger Gods; omdat volgens zijne meening, die pogingen tot dusverre nergens waren gelukt, daarom moesten we onze pogingen staken daarin moesten wij zien de hand der Voorzienigheid. Het is gisteren reeds gezegd, die spreker vergist zich schromelijk; de pogingen, elders aangewend, zijn gelukt. Maar ik neem aan, dat zij niet gelukt waren, dan noem ik het eene verschrikkelijke leer, zulke gevolgtrekkingen daaruit te maken. Mijn mede-voorsteller uit Maastricht heeft het genoemd »een Turksch fatalisme«; ik noem het, Mijne Heeren, de onzalige leer der onmagt van de oude Dordsche ultra-orthodoxie. Indien wij aannemen, dat, vermits tot dusverre die pogingen niet zijn gelukt, het Gods wil is, niet verder op dien weg voort te gaan, waar zal het dan heen? Onlangs is een groot werk volbragt, waaraan men eeuwen lang te vergeefs had gearbeid. In het noorden is een doorgang gevonden, waarnaar vele opvolgende geslachten hebben gezocht. Indien zij die onzalige leer hadden in practijk gebragt; indien onze tijdgenooten hadden gedacht als de spreker, ze zouden, na zooveel mislukte pogingen, zijn geëindigd, meenende, dat het Gods wil was, en nooit ware die grootsche taak volvoerd.

Neen, Mijne Heeren, wanneer gij iets goeds wilt scheppen, dan kost het strijd. Ik voor mij, heb de overtuiging dat het goede, hoe beter het is, juist daarom te meer arbeid en krachtsinspanning en duizend overmislukte pogingen van u vordert, vóór gij het hebt voltooid. Ik heb de overtuiging, dat wij hier op de wereld door de Voorzienigheid geplaatst zijn, niet om te wachten, niet om de handen werkeloos in den schoot te leggen, maar om rusteloos en onvermoeid te strijden. En al falen de middelen die wij aangrijpen, al falen ze duizendwerf, toch volgehouden! Ik houd het voor eene goede zaak, om in dit land te trachten die klassen der maatschappij te ontheffen, die tot dusverre door ons belastingstelsel onregtvaardig worden gedrukt. Ik vrees niet dat ik, wanneer ik dien strijd voer, zal handelen tegen den wil der Voorzienigheid! Ik zal dien strijd voeren met een gerust geweten, al zie ik ook de overwinning niet, zoolang die Voorzienigheid mij de krachten schenkt.

Buitenland.

ENGELAND.

De regering moet besloten hebben, bij het meer en meer dreigende van de staatkundige omstandigheden, de vloot aanzienlijk te vermeerderen; zij zou, volgens den *Times*, het getal der manschappen op 53,500 brengen, zijnde 8,000 man meer dan voor de vorige dienst en in het geheel 13,000 man meer dan in 1852. Genoemde magt zou 15,000 mariniers tellen. De schepen zullen grootendeels van schroeven worden voorzien.

De schout-bij-nacht Franshawe, die een ander vlootvoogd in de West-Indische staten zou aflossen, heeft bevel gekregen, om in Engeland te verblijven, daar hij tot opperbevelhebber der Noordzee-vloot zou worden benoemd.

Niettegenstaande het ongunstige aanzien van de staatkundige aangelegenheden, verkeeren de bronnen van welvaart in dit rijk steeds in een bloeijenden toestand. De uitvoeren van onderscheidene koopwaren, in hier te lande bewerkten of onbewerkten staat, zijn gedurende het geheele jaar 1853 op eene gelijkmatige wijze toegenomen, en hebben in de maand November eene waarde van 7,628,760 pd. st. bedragen, dat is ruim 1½ mill. meer dan in dezelfde maand van het jaar 1852. Insgelijks is de consumtie hier te lande in het afgeloopen jaar aanmerkelijk toegenomen. De opbrengst van 's Rijks ontvangsten is in het afgeloopen jaar 1,315,000 p. st. meer geweest dan in 1852.

FRANKRIJK.

Sedert eenige dagen luiden de berigten en geruchten hier te lande van oorlogzuchtigen aard, vooral na de verschijning van de circulaire des Ministers van Buitenlandsche Zaken aan de Fransche gezantschappen over het Oostersche vraagstuk en eene oproeping van 40,000 man. Wel deelt de *Patrie* mede, dat die oproeping meer regelmatig, dan buitengewoon is, daar zij ten doel heeft, de bestaande gaping aan te vullen, door het ontslaan van de manschappen, die met 31 December jl. naar hunne haardsteden zijn teruggekeerd; doch velerlei geruchten hebben toch aan dien maatregel meer gewigt doen hechten. Men heeft ook weder gewaagd van het ophanden zijnde vertrek van den Russischen gezant, den graaf van Kisselew; doch dit heeft zich niet bewaarheid.

Men houdt een oorlog tusschen Frankrijk en Engeland eenerzijds, en Rusland ten andere zijde meer en meer als onvermijdelijk en de vraag doet zich alleen nog op, hoeverre de krijg zich zal uitstrekken. De vredelievenden in den lande hopen nog, dat die zich alleen tot het Oosten zal bepalen, daar alle andere mogendheden de striktste onzijdigheid willen in acht nemen; velen zijn echter beducht, dat, indien eenmaal de oorlog mogt uitbreken, men de verwikkelingen daarvan kwalijk vooruit bepalen kan, en van daar den indruk, dien de jongste van regeringswege bekend gemaakte berigten gemaakt hebben.

Bij keizerlijk besluit is, namelijk de tweede helft van de klasse van 1852 der dienstpligtigen ten getale zooals gezegd is, van 40.000 man, opgeroepen, zoo het besluit vermeldt, om het ontbrekende aan te vullen in de gelederen der krijgsmagt, door het ontslag van de klasse van 1846.

Men heeft dit echter in verband gebragt met hetgeen de Ministers van Binnenlandsche Zaken, Financiën en Oorlog dezer dagen gesproken hebben; zij moeten zich in zeer oorlogzuchtigen geest hebben uitgelaten; de beide eersten moeten tot eenige bankiers gewaagd hebben van de behoefte, om eene leening van 200 millioenen franken te sluiten, ten einde in de oorlogskosten te voorzien. De laatste zou bij de receptie, op den 1 Januarij tot de officieren gezegd hebben: »Gij gaat nu uwe rangen en decoratiën op het oorlogsveld verwerven.«

De circulaire, dezer dagen aan alle Fransche gezantschappen in het buitenland gezonden, houdt het besluit in, om de Fransche vloot, vereenigd met de Engelsche, in de Zwarte zee te zenden. Deze circulaire is, zoo als gezegd is, in den *Moniteur* medegedeeld. Geen enkele verdragsbepaling, zoo luidt zij hoofdzakelijk, verbiedt het binnenloopen van eene vreemde vloot in de Zwarte Zee, ingeval daartoe de toestemming der Porte is verkregen. Hebben de vereenigde vloten van die bevoegdheid tot nog toe geen gebruik gemaakt, het was in de verwachting dat de Russen geen aanval ter zee op de Turken zouden ondernemen; deze verwachting is echter gelogenstraft door het gebeurde bij Sinope.

Verder zegt de circulaire dat de mogendheden, doordrongen van de noodzakelijkheid, om de onafhankelijkheid van het Turksche rijk in zijn tegenwoordigen omvang in stand te houden, op welk eene eerste inbreuk gemaakt is door het binnentrekken van Russische troepen in de Donau-vorstendommen, van hare zijde eenen waarborg begeerden voor de herstelling van den vrede in het Oosten op voorwaarden die het magts-evenwigt in Europa ongeschonden houden. Hierom is door het Fransche in overeenstemming met het Engelsche gouvernement besloten, hunne vloten in de Zwarte zee te zenden, met last om te waken tegen nieuwe aanranding van het Turksche grondgebied door Russische oorlogschepen.

De circulaire besluit met de hoop te betuigen »dat deze stap verdere botsingen zal voorkomen en dat het Russische kabinet van Europa nieuwe beproevingen zal willen sparen.«

Men verwacht nu ook in den *Moniteur* de voorschriften, aan de vlootvoogden gegeven, die, naar gemeld wordt, zeer nadrukkelijk en bepaalder dan de circulaire van den minister van buitenlandsche zaken moeten zijn.

— De oudste der Parijsche boekdrukkers, Pierre Didot, zoon van Ambroise Didot en broeder van Firmin Didot, is dezer dagen in hoogen ouderdom te Parijs overleden.

Binnenland.

's Gravenhage, 9 Januarij.

Men meldt uit Triest van den 8 Januarij, dat aldaar het gerucht is verspreid, dat de Engelsche en Fransche eskaders de Zwarte Zee zijn binnengeloopen.

Zijne Majesteit heeft tot gewoon hoogleeraar in de faculteit van bespiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogeschool te Groningen benoemd den heer Dr. W. J. A. Jonckbloet, tegenwoordig hoogleeraar in de letterkundige faculteit aan het athenaeum te Deventer.

De heer F. H. van der Helm, is op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslagen als notaris te Maarsseveen.

Mede is, op zijn daartoe gedaan verzoek, eervol ontslagen als notaris te Rotterdam, de heer J. Muller de la Faille.

Tot notaris te Maartensdijk (Utrecht) is benoemd de heer J. J. van den Helm, thans griffier van het kantongeregt te Maarssen en candidaat-notaris,

---

tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Sexbierum, is benoemd de heer G. van Baalen, thans surnumerair der rijks-belastingen ter arrondissements-directie van Assen.

De *Amsterdamsche Courant* schijnt zeer diep getroffen te zijn door de ondankbaarheid, die elke »edele en grootsche onderneming« hier op aarde gewoonlijk ondervindt.

Verbeeldt u, lezers! De oude *Amsterdamsche* ontvangt sedert 1 Januarij berigten te water en te land, per trekschuit en stoomboot, per telegraaph en luchtschip, te paard en per ezel; zoodat ze elke minuut van den dag bijv. zeggen kan, hoe de marktprijs van de *kool* in Kamschatka is.

Maar ziet, die zwarte ondankbaarheid!

Er schijnt niet één in het geheele land notitie van te nemen; en te vergeefs heeft de *Amsterdamsche* volle acht dagen gewacht op den kreet van erkentelijkheid: »Och wat zijt ge mooi geworden!«

De poëzij verloochent zich geen oogenblik, en de *Amsterdamsche*, na acht dagen toevens, van edelen toorn ontstoken, heeft eene poëtischen weêrwaak genomen. In haar N°. van heden bezingt ze haar eigen lof en zegt: »Och wat ben ik mooi. Lieve menschen ziet gij het dan niet?«

Wij voor ons keuren de ondankbaarheid, die het oude besje treft, ondanks haar nieuw sits japonnetje en nieuwe kruk ten hoogste af; en wij wenschen aan zoo onverdiende handelwijze geen deel te nemen, weshalve wij bij dezen de *Amsterdamsche* ten dringendste aan de bewoners van alle vijf werelddeelen en van alle kometen ter lezing aanbevelen.

Twee verbeteringen zijn bovenal in 't oogloopend. Het koffijzakpapier, waarop ze gedrukt wordt, bijt nog iets wat meer af dan vroeger, zoodat thans de uitgemagerde letter van de keerzijde te gelijk gelezen kan worden met de letter van de eerste pagina — en dat bespoedigt de lectuur ontzaggelijk —; en ten tweede kan het publiek, dank zij de uitgebreide en snelle communicatie-middelen en relatiën, steeds in de *Amsterdamsche* controleren, of de overige couranten *den vorigen dag* goed ingelicht waren. Is dat geen geld waard?

---

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het hôtel Paulez afgestapt, de heer [illegible] kapitein ter zee en bevelhebber van de Russische korvet *Navarino* en de heer J. Korteneff, luitenant ter zee, beide van de Russ. Keiz. marine. (Gelijk bekend is, ligt de *Navarino* thans te Vlissingen).

---

* Gisteren avond had in het locaal in de Hooge Nieuwstraat wederom de bijeenkomst der letterzetters-, boekdrukkers- en bindersvereeniging, onder de zinspreuk: *Door Eendagt t' zaam verbonden*, ter gelegenheid van het Kopperfeest, plaats. Bij die gelegenheid zijn drie vrolijke zangspelen opgevoerd, als: de Leermeester in verlegenheid, Honig en Azijn en de Dorpsschool. Die opvoering heeft de goedkeuring van de toeschouwers mogen wegdragen. Inderdaad hebben allen, die hierin optraden, zich beijverd die stukjes ongedwongen en na goede oefening uit te voeren, zoodat men soms twijfelen moest, of het wel gezellen waren, die van het tooneel hun gewoon beroep niet maakten. Zij werden dan ook bij herhaling teruggeroepen, en mogten de blijken van tevredenheid der vergaderde menigte, ruimschoots ondervinden. De voorstelling werd afgewisseld door het voordragen van een dichtstuk, vervaardigd door een der heeren meesters, die verhinderd werd de feestviering bij te wonen, en die op deze wijs van zijne deelneming aan het Kopperfeest heeft doen blijken. De meesters en eenige genoodigden woonden met hunne betrekkingen dit feest bij, dat in gepaste vreugde en in de hartelijkste eensgezindheid afliep. Na het houden van de tooneel-voorstelling nam het bal een aanvang, dat tot den vroegen morgen voortduurde. Commissarissen dezer Vereeniging verdienen allen lof voor de wijs, waarop zij dit feest wederom hebben bestuurd. Het is eene nieuwe bijdrage geweest wat men door *Eendragt t' zaam verbonden* kan volbrengen en tevens van den band van vriendschap en van welwillendheid, die tusschen de hoofden en de gezellen der boekdrukkerijen in de residentie gelukkig bestaat.

---

* Door de handboogschutterij *Koning Willem III* alhier is den 4 dezer eene soirée gegeven, tot wier bijwoning verscheidene handboogschutterijen waren uitgenoodigd, die niettegenstaande het ongunstige weder, hieraan ook hebben deelgenomen. Er zijn bij die gelegenheid naar twee prijzen geschoten, de een voor het verkrijgen der meeste punten, de ander voor dat der meeste rozen. Die prijzen werden door de handboogschutterij *Willem Tell*, van Leyden, behaald. Er werd een allergenoegelijkste avond doorgebragt; vele feestdronken werden ingesteld: in de eerste plaats op Z. M. den Koning, als opperbeschermheer van alle de handboogschutterijen, en daarna op H. M. de Koningin, het vaderland enz. Bij de vreugde, die er heerschte werden ook de armen niet vergeten. Er werd eene inzameling gehouden, waarvan de opbrengst aan den uitgever van het dagblad van 's Hage zal worden toegezonden. Het denkbeeld, om gedurende den winter dergelijke soirées te houden, is geheel nieuw. De groote en sierlijke zaal van den heer de Visscher, was in eene feestzaal herschapen. Zij was met groen en bloemen, met vlaggen en guirlandes versierd en prijkte met het borstbeeld van den opperbeschermheer. Ook waren in verschillende deelen der zaal wapenen geplaatst. Te midden dier versieringen bevond zich de Doelen. Het geheel had een fraai aanzien en maakte den besten indruk. De soirée duurde tot laat in den nacht voort en liep in de volmaakste eengezindheid af.

De *Arnhemsche Courant* zegt:

»Van verschillende zijden wordt verzekerd, dat er pogingen worden aangewend, om den heer N. Beets, nieuw beroepen predikant te Utrecht, tot professor in de plaats van den overleden hoogleeraar Roijaards te benoemen. De Regering, de heer van Hall bepaaldelijk, moest evenwel niet genegen zijn, den heer Beets tot professor in de theologie aan te stellen, ofschoon zij hem gaarne een leerstoel in eenigen tak van letterkunde zou toevertrouwen.«

De *Arnh. C.* meldt, dat het tractement van den heer mr. J. Boeije, thans hoofd-administrateur bij het departement van financien, op ƒ 6000 is bepaald. Zijne vroegere jaarwedde, als inspecteur-generaal der directe belastingen bedroeg slechts ƒ 4000.

Ook zou het tractement van den secretaris-generaal

gemeld Departement, den heer van Hoytema, met ƒ1000, zijn verhoogd.

Volgens opgaven van het Ministerie van Financien is aan de verschillende kantoren van 's Rijks accijnsen over de maand December ll., op nieuwe rekening ontvangen aan suikeraccijns in hoofdsom, opcenten en zegel een bedrag van ƒ85.203.43.

* Eergister is het lokaal te Scheveningen opgeruimd, dat tot hulphospitaal voor behoeftige cholera-lijders was bestemd en dat, hoe doelmatig ook ingerigt, echter slechts een gering getal zieken zoude hebben kunnen bevatten.

* De *Prov. Drentsche Courant* berigt nader, dat de Regering bij het ontwerp van wet nopens eene rijks-subsidie, te verleenen voor een aan te leggen kanaal van Assen naar Groningen, voorstelt, dat subsidie te bepalen op *twee tonnen gouds*. Het wets-ontwerp is nagenoeg hetzelfde als dat vroeger is voorgedragen, uitgenomen de splitsing, voor zoover het N. Brabantsch kanaal betreft.

* H. M. de Koningin en H. K. H. prinses Frederik hebben prachtige geschenken ingezonden ten behoeve der verloting, welke ten voordeele der noodlijdenden van alle gezindheden te Oosterhout, zal gehouden worden.

* H. M. de Koningin en HH KK. HH. prins en prinses Hendrik hebben Zaturdagavond de voorstelling in den Kon. Franschen schouwburg met HHDD. tegenwoordigheid vereerd. De opera *la Juive* werd opgevoerd. Mlle Geismar en de heer Duluc, die de hoofdrollen vervulden, werden bij herhaling teruggeroepen en mogten onafgebroken blijken van algemeene goedkeuring over zang en spel ondervinden

* Aanstaanden Woensdagavond zal in *Diligentia* alhier een groot concert plaats hebben, te geven door den heer Eduard Boulanger, kweekeling van Chopin en pianist van H. M. de Koningin van Engeland, en den heer Maurice Leenders, violist; terwijl mevr. Offermans van Hove voor het vocaal gedeelte zal optreden. — De heer Boulanger heeft in zijn vaderland, gelijk op zijne reizen in Engeland en de Ver. Staten, eenen reeds gevestigden roem verworven, wegens het edele en gevoelvolle van zijn spel, terwijl de heer Leenders zijnen meester, den heer Léonard, professeur aan het conservatoire te Brussel, allezins eer aandoet, gelijk reeds gebleken is zoowel bij zijne concerten, in Limburg gegeven, als toen hij zich onlangs in Felix Meritis te Amsterdam heeft doen hooren. Beide zijn waardige vertolkers van de meesterstukken der groote Duitsche school. Het kunstminnend publiek alhier zal gewis verlangend zijn deze jeugdige talenten te hooren, wier echt klassieke leiding, zoo als een hunner beoordeelaren reeds vroeger zeide, heeft gemaakt, dat hun spel is eenvoudig, zacht en verheven, vol gevoel en uitdrukking.

* Volgens eene van Z. M. consul te Danzig ontvangene mededeeling is die haven, gedurende het afgeloopen jaar door 196 schepen onder Nederlandsche vlag bezocht geworden, metende te zamen 9025 lasten. Hiervan kwamen regtstreeks uit Nederland 102 schepen, en wel van Amsterdam 58, van Groningen 3, van Ter-munterzijl 1, van Delfzijl 4, van Harlingen 13, van Zwolle 3, van Dordrecht 7, van Rotterdam 10, van Stavoren 1 en van Edam 2 schepen. Van dezelve waren geladen 33 met stukgoederen, 1 met steenen, 30 met oud ijzer, 7 met dakpannen, terwijl 31 schepen in ballast aankwamen. Van vreemde havens zijn aangekomen 96 Nederlandsche schepen, en wel 27 uit Denemarken, 25 uit Engeland., 12 uit Frankrijk, 24 uit Hamburg en Bremen, en 8 uit Oostzee-havens. Van deze waren geladen: 1 met wijn, 19 met stukgoederen, 1 met zwavel, 5 met steenkolen, 10 met steenen, 4 met haring, 1 met granen, 1 met guano, 5 met pleister, 1 met dakpannen, terwijl 48 schepen in ballast aankwamen. Gedurende hetzelfde jaar kwamen 31 vreemde schepen regtstreeks uit Nederland te Danzig aan, te weten: 19 van Amsterdam, 1 van Delfzijl, 2 van Dordrecht, 6 van Rotterdam en 2 van Schiedam; daarvan waren geladen 11 met stukgoederen, 6 met oud ijzer, 14 waren in ballast.

In 1853 zeilden van Danzig naar Amsterdam 88, naar Groningen 1, naar Schiedam 2, naar Delfzijl 3, naar Harlingen 5, naar Termunterzijl 1, naar Stavoren 1, naar Dordrecht 2, naar Rotterdam 4, naar Dokkum 1, naar Medemblik 1, naar Zwolle 4 en naar Edam 3 Nederlandsche schepen. Van die schepen waren geladen 23 met hout en 93 met granen en zaad; terwijl gedurende hetzelfde tijdperk 35 vreemde schepen uit Danzig naar Nederland stevenden, en wel: 24 naar Amsterdam, 9 naar Rotterdam, 1 naar Dordrecht en 1 naar Delfzijl; zijnde daarvan 4 geladen met hout en 31 met granen. Van Danzig zijn naar vreemde havens 82 Nederlandsche schepen vertrokken, namelijk: 11 naar Londen, 1 naar Bedfort, 1 naar New-Castle, 1 naar Apeldore, 1 naar Hull, 1 naar Goole, 1 naar Sunderland, 1 naar Barnstaple, 1 naar Jersey, 1 naar Guernsey, 1 naar St. Petersburg, 3 naar Kornsoer, 5 naar Bordeaux, 7 naar Nantes, 6 naar Rouen, 1 naar Duinkerken, 1 naar St. Just, 1 naar Bayonne, 14 naar Antwerpen, 1 naar Brussel, 19 naar Bremen, 1 naar Elsfleth, 1 naar Teddenwarden, 2 naar Norden en 1 naar Hull. Hiervan waren beladen 55 schepen met hout, 24 met granen, 1 met olie en 63 met beenderen.

* De vleesch-leverancier van het Engelsche hof, die onlangs aan den Koning van Pruissen een pracht-exemplaar van [illegible] [illegible] naar Charlottenburg had gezonden, heeft door tusschenkomst van den Gezant Bunsen, een prachtig punch-servies uit de Konink. Berlijnsche porcelein-fabriek ontvangen.

Haarlem, 7 Jan. Men houdt zich ijverig bezig met de afdamming, met zoogenaamde kistdammen van het lek in de geleidebuis van de duinwaterleiding in het Spaarne; volgens de zigtbare welling in het water bevindt de opening zich 10 à 15 voeten van den wal. De afdamming is zeer moeijelijk, daar de sterke stroom van het water den grond onder de buis waarschijnlijk heeft weggewoeld. Men schrijft het ontstane lek toe aan de werking van de vorst op het ijzer der buizen. De stremming in de aflevering van water te Amsterdam zal slechts zeer weinig tijds duren.

Den Helder, 7 Januarij. In dit jaar zijn in deze haven binnengekomen 61 schepen meestal met steenkolen, graan, hout, enz. beladen, terwijl de stoomschepen, die van Amsterdam en Harlingen naar Londen varen, nog van hier hebben uitgevoerd: 5 paarden, 4450 koeijen, 1,281 kalveren, 147 varkens en 38,698 varkens, benevens eene hoogst aanzienlijke hoeveelheid kaas.

Utrecht, 8 Jan. Heden heeft men vernomen, dat Ds. N. Beets het beroep heeft aangenomen, door den kerkeraad der Hervormde gemeente alhier op hem uitgebragt.

†† **Kampen**, 7 Jan. Alhier is op uitnoodiging van den heer Burgemeester dezer stad, dezer dagen eene vergadering gehouden, waarin besloten werd tot de oprigting van eene afdeeling Kampen, van de vereeniging *het Metalen Kruis*.

Hillegom, 7 Jan. Op eene bevolking van 1932 zielen, in deze gemeente woonachtig op 1 Jan. des vorigen jaars, werden gedurende dat jaar aangegeven 32 overledenen (waaronder nog 4 dood geboren); daarentegen bedroeg het getal geborenen 78, zonder deze 4 mede te rekenen. Ziedaar dus wel een sprekend bewijs, door cijfers gestaafd, dat de nadeelen, die sommigen van de droogmaking van den Haarlemmerpolder meenden te moeten vrezen voor de omliggende plaatsen, slechts in hunne verbeelding bestonden.

Assen, 6 Jan. Onlangs zijn in deze provincie weder verdeeld de markten van Valthe, Enlo, Ansen en Wapse, hetgeen niet altijd zonder groote moeijelijkheden kon geschieden; vroeger reeds is de markt van Peelo verdeeld geworden en in de afgeloopene herfst is daar op verschillende punten gearbeid. Het verdeelen dezer markten werkt gunstig op de ontginning van gronden en het verdwijnen der gemeene markten is dus een gelukkig verschijnsel van onze dagen.

** **Leeuwarden**, 7 Jan. Men begon zich reeds met de hoop te vleijen, dat de noodlottige ziekte, die in ons land in het vorige jaar menig slagtoffer eischte, van hier was geweken. In die hoop is men echter te leur gesteld, want blijkens aangifte bij de commissie van geneeskundig toevoorzigt zijn, van 30 Dec. tot 4 Jan. op nieuw 5 lijders aangetast, waarvan 2 zijn overleden.

Groningen, 7 Jan. In de afgeloopene twaalf maanden van 1853 zijn op de werven te dezer stede, te Hoogezand, Sappermeer, Veendam, Zuidbroek en Wildervank 65 schepen gebouwd, die alhier opgetuigd en voltooid zijn, terwijl nog aan de werven te Pekel-A en te Delfzijl 6 zeeschepen zijn gebouwd.

Zwolle, 7 Jan. Dingsdag ll., is in de buitengewone vergadering der Staten van Overijssel tot lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal benoemd, de heer Mr. W. H. Cost Jordens te Deventer.

— Men verneemt, dat de Zwolsche stoombootmaatschappij, die het verzoek heeft gedaan, om eene Stoombootvaart van Assen naar Zwartsluis te mogen aanleggen, den Min. van Binn. Zaken heeft verzocht, van de bezwarende voorwaarden te worden ontheven, om vooraf eene proefvaart te moeten doen, daar zij voor deze vaart eene bijzondere korte boot, die in de schutkolken kan, moet aanschaffen, die in ons land niet aanwezig is en dat haar de consessie moge worden verleend, onder bepaling dat de boot alleen volgens eene vooraf vastgestelde snelheid zal mogen varen.

△ **Hulst** den 5 Jan. In deze streken is in de twee laatstverloopene dagen zooveel sneeuw gevallen, dat er op verscheidene plaatsen niet dan met gevaar is door te komen. Nabij Kuitaart, in de gemeente Hontenisse, heeft men tot daarstelling van doorgang eene doorgraving gemaakt, in den vorm eener gewelf, die eene lengte heeft van circa 20 voet, en hoog genoeg is, om de langste personen ongebukt doorgang te verschaffen.

Breda, 6 Jan. In de vorige week is in het grensdorp Baarle-Nassau een moord gepleegd door een man, die met zijn broeder naar de herberg gegaan zijnde, daar met twee andere personen, ook broeders, twist had gekregen. De eerstgemelden wachtten de laatsten laten af, gewapend met een geweer en een stok, en de ontmoeting, die daarop plaats had, had ten gevolge, dat een persoon gedood en de ander belangrijk gewond werd. De dader is naar Belgie gevlugt.

** **Maastricht**, 6 Jan. Even als in andere steden van ons Rijk worden hier pogingen aangewend tot voorziening in den tegenwoordigen buitengewonen nood der armen.

Eenige dagen geleden heeft namelijk de gemeenteraad besloten, dat tot het bedoelde oogmerk eene algemeene collecte aan de huizen der ingezetenen zou worden gehouden, tot ondersteuning der schamele en meest hulpbehoevende armen; en dat van zijnentwege een beroep op al de, zoo burgerlijke als verschillende kerkelijke instellingen van liefdadigheid, zou worden gedaan, teneinde daartoe mede te werken. In eene dientengevolge op den 2 dezer gehoudene vergadering van den Burgemeester, twee wethouders en twee raadsleden, door den Raad daartoe aangewezen, en van gedelegeerden der verschillende armen-inrigtingen en societeiten, is men echter vooral uithoofde van het niet naar wensch opkomen der gedelegeerden, tot geen bepaald besluit gekomen. Men heeft dan tot het houden eener tweede vergadering op gisteren, besloten. In deze nu, waar al de instellingen vertegenwoordigd waren, is beslist geworden, dat de stad in 12 afdeelingen zal worden verdeeld, dat twee leden, door het lot aan te wijzen op maandag aanstaande in iedere afdeeling zullen rondgaan tot het inzamelen der giften, en dat het publiek met den uitslag hiervan later zal worden bekend gemaakt.

— De tijding van de garnizoens veranderingen onlangs door het gouvernement bepaald, — tengevolge waarvan twee escadrons van het 1ste Reg. Dragonders en het bataillon van het 6de Reg. Inf. in de maand Mei deze vesting zullen verlaten, zonder dat andere troepen in de plaats komen; — heeft men hier niet zonder leedwezen en verwondering ontvangen. De stad wordt daardoor ontegensprekelijk benadeeld, en het mag dus wel zonderling genoemd worden, dat Z. Exc. de Minister van Oorlog, wien Maastricht — wij hebben het bij de discussien over de begrootingswetten van hem gehoord — meer dan iemand ter harte ligt, dezen maatregel heeft genomen.

Men hoopt echter, dat, naardien aanvankelijk was bepaald, dat een gedeelte der cavalerie alhier in bezetting, naar Zutphen zou vertrekken doch aldaar, naar het schijnt, geene plaats is, zoodat dat gedeelte later een ander garnizoen zal worden aangewezen, zooals aan de militaire autoriteit sedert moet zijn berigt, de Min. v. Oorlog nog zal kunnen bewogen worden, die cavalerie hier te laten en alzoo Maastricht's belang te bevorderen.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van de «Grondwet.»

Ik heb gister met de meeste verwondering het navolgende berigtje gelezen in het politieblad van de residentie:

Men verneemt dat de heer Beijnen, aan het Plein alhier, aan de bedienden Stiegers en de Fooij, beide in dienst van den heer Peeterse, koffijhuishouder aan het Plein, en aan B. Raaiman, bediende bij den heer A. Salmon, wegens hunne werkzame pogingen tot blussching van den bij Zijn Ed. in de vorige maand plaats gehad hebbenden brand, met eene hartelijke toespraak aan ieder hunner eene gift in geld heeft ter hand gesteld.

Van nabij met de zaak bekend, zij het mij geoorloofd hier te verklaren, dat *de Nieuwsbode* geene dienst aan den heer Beijnen heeft bewezen, door hem met valsche vederen te doen pronken.

De *gift in geld!!* bestond in *drie gulden*, die aan elk der drie genoemde, edelmoedige helpers zijn ter hand gesteld.

Deze *negen gulden* waren niet van den heer Beijnen afkomstig. De assurantie maatschappij had dien heer verzocht die som van harentwege uit te reiken.

Wat de «*hartelijke toespraak*» betrof; zij bestond in de woorden: «*Däär, heb jelui wat voor je moeite!*» Al te plegtig ging het ook niet toe; want die toespraak had op de trap plaats.

Met deze regelen in uw geacht Blad te plaatsen, zult gij zeer verpligten,

's Hage, 9 Januarij 1854.

Een vriend der waarheid.

Een beroep op de Liefdadigheid.

Op den 13den December heeft, in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Minister van Buitenlandsche Zaken geoordeeld, dat de voorstelling van den druk der belasting op het gemaal van de rogge op de minvermogende klassen welke belasting op anderhalf millioen wordt geraamd, eenigzins te overdreven moet voorkomen, wanneer men in aanmerking neemt, dat door deze klasse genoegzaam geene andere belasting wordt betaald, en dat hetgeen die klasse daarin opbrengt, nog grootendeels begrepen is in het arbeidsloon hetgeen haar door de meervermogenden wordt uitgereikt. De opbrengst van de belasting van het gemaal op een gulden, van elk hoofd der bevolking, voor een geheel jaar rekenende, meende zijne Exc., dat dergelijke [illegible] drage toch niet als overmatig kon worden [illegible] achtte het ongeraden, om bij deze [illegible] in cijfers te tasten, omdat men dan [illegible] der arbeidsloonen zoude moeten [illegible] het veel beter ware, om bij de tegenwoordige [illegible] van den leeftogt te vertrouwen op de [illegible] verloochenende Nederlandsche liefdadigheid.

Een dergelijk beroep op de liefdadigheid groote waarde ontleenende aan de plaats waar, de omstandigheden waarin en de man door wien dat beroep gedaan werd, mag het niet met stilzwijgen worden voorbij gegaan; vooral nu niet, na het voorstel, waarvan de behandeling tot bovenstaande woorden aanleiding gaf is afgewezen. Vooral nu niet omdat de kleine opbrengst der nu laatst hier te Amsterdam gehoudene collecte bewezen heeft, dat men of niet in de mogelijkheid is te geven, of dat de goede wil daaraan ontbreekt, [illegible] dat men op andere wijze geeft.

Immers men kan die kleine opbrengst niet wijten aan den bestaanden nood, deze is niet alleen grooter dan ooit maar ook meer dan ooit als zoodaning algemeen bekend. Ik vrees daarin een bewijs te moeten zien, dat velen uit de burgerklasse, door den zwaren druk der tijden zijn gedrongen in den kring der armen, dat velen van gevenden, ontvangenden, van werkenden, onwerkzamen (door gebrek aan kracht of gebrek aan werk onwerkzamen) zijn geworden. Ik reken het mijn pligt, nu men hopen mag op min of meer bekoelde hartstogten, de onpartijdige opmerkzaamheid van allen in te roepen op onze maatschappij, die in eenen zeer gevaarlijken en ziekelijken toestand verkeert.

Ik heb nimmer willen gelooven, dat men in het verschrikkelijk disharmonisch koor, door verschillende hartstogten en partij-stemmen in 1853 aangeheven, den zwanenzang van Nederland gehoord heeft. Ik vertrouw dat er nog voor ons vaderland eene toekomst mogelijk is en die toekomst is voor een groot gedeelte in onze magt.

Wanneer de zee van onze kusten langzamerhand terugvordert wat haar eens ontnomen is, daartegen kunnen wij niet; maar wij kunnen voorkomen dat wij het Ierland van het vasteland worden. Niet alleen de armoede, maar de ziekelijke neiging, om meer en meer tot armoede over te gaan, is in Nederland in hooge mate werkzaam.

Door liefdadigheid kan men lijden verzachten maar geene armoede voorkomen, ja ik beweer, dat veel van dat gene hetwelk door liefdadigheid wordt gedaan om armoede te voorkomen; door haar wordt misdaan en eene juist tegenovergestelde werking heeft.

Er zijn andere middelen. Daartoe behoort in de eerste plaats eene juiste kennis van de oorzaak van onze maatschappelijke kwalen en verder vele middelen ter verbetering; vooral betere voeding en de daardoor mogelijk wordende verstands-ontwikkeling.

Wat nu de woorden van den Minister van Buitenlandsche Zaken aangaat veroorloof ik mij het volgende op te merken. De Minister heeft gezegd:

„Wanneer men in aanmerking neemt dat door deze klasse (de minvermogende) geene andere belasting wordt betaald." Zoude deze klasse niet gaarne andere belastingen ook betalen? Zoude zij niet, wanneer hare physieke en morele ellende haar niet terughield, ook iets anders dan het volstrekt onontbeerlijk noodige wenschen te genieten en zoude zij ook niet gaarne het treurige voorregt willen missen, om die belasting te betalen, de eenige die haar drukt, maar die haar bij uitnemendheid en buiten evenredigheid drukt, die haar gemaakt heeft wat zij is, en die haar belet iets beters te worden? Die belasting drukt onevenredig zwaar op haar; omdat zij slechts hare toevlugt kan nemen tot minder goed voedsel, dat wel goedkooper is, maar waarvan zij meer behoeft, omdat zij nimmer iets beters, want dat is te duur, kan bekomen; en dat, men behoeft zulks bijna niet te herinneren, zij niet voor korter of langer ontsnappen kan naar andere landen, waar de accijnsen reeds lang zijn veroordeeld.

En men spreekt van de rogge! Men had liever geheel daarvan moeten zwijgen, even als van eene andere zaak, die men misschien hoopt te voorkomen door te zegggen, dat men het beter vindt haar niet aan te roeren. Het beste middel om schokken te voorkomen, is tijdige ontlasting. Kan of wil men die niet?

De belasting op de rogge is eene belasting op het onvermogen om tarwebrood te kunnen eten. Voor velen, helaas! is in ons land het tarwebrood eene lekkernij, waaraan de herinnering door jaren van armoede beenschemert, terwijl het roggebrood bij anderen weder slechts als eene spaarzaam gebruikte toespijs voorkomt. De rogge, goedkooper maar ook minder voedende dan de tarwe, is bij uitnemendheid het voedsel der nijvere bevolking, en zoo er eene belasting is die op enkele, zeer enkele uitzonderingen na alleen op de minvermogenden, in alles minvermogenden drukt dan is het die op de rogge.

Maar «die belasting is begrepen in het arbeidsloon «hetgeen haar door de meervermogenden wordt *uitgereikt!*»

Hoe is die belasting in het arbeidsloon begrepen? Regelen de werkloonen zich daarnaar? In geenen deele. Die werkloonen, die aan de minvermogenden worden *uitgereikt* worden niet uitgereikt voor *niets*. De werkman heeft dat loon *verdiend*; hij heeft het verdiend in het zweet zijns aanschijns; hij heeft daarvoor het werk verrigt; waarvan de meervermogende afkeerig of waarvoor hij te onhandig was; hij heeft in zijn werk een aequivalent geleverd voor dat werkloon; dat hem wordt uitgereikt maar waarachtig niet geschonken.

Dat loon wordt hooger of lager naarmate het getal werkdoenden of werkverlangenden kleiner of grooter is. Zijn er velen die werk verlangen en is er weinig werk te verrigten, dan zullen de ongelukkigen dat werk voor minder en minder moeten doen, en al zijn brood en vleeschprijzen hoog, de werklieden zullen bukken voor de noodzakelijkheid en het voor zoo weinig verrigten als maar eenigzins kan. «En het veel betere was om bij de tegenwoordige duurte van den leeftogt te vertrouwen op de zich nimmer verloochenende Nederlandsche liefdadigheid.»

Tegen dat beroep op de liefdadigheid kom ik op. Ik kom er tegen op als mensch en als Nederlander! De liefdadigheid vernedert, ontzenuwt, zij doodt voor altijd het vertrouwen op zich zelven, in hem die de liefdadigheid ontvangt. Kon men de arbeidenden leeren, en waarom kan men hen niet leeren, eenigzins meer voor de toekomst te zorgen, en zich niet, zoo als nu, bloot te stellen om door het minste gebrek aan werk tot werken voor minder loon gedwongen of bij hooge prijzen van leeftogt tot de liefdadigheid verwezen te worden, dan had men er menschen van gemaakt. Dan kon men menige liefdadige inrigting sluiten of ze behouden als schoone gedenkteekenen van meer dan ééne edele Christelijke dwaling. Het ware te wenschen en ik tracht mij zelven nog steeds te overtuigen, dat men in Nederland ook op iets anders vertrouwen kon dan op de Nederlandsche liefdadigheid, bij voorbeeld op onbevooroordeelde billijkheid ten aanzien van voorgestelde maatregelen, die liefdadigheid minder noodzakelijk kunnen maken en voorgesteld ten behoeve van eene klasse, wier lot zoo benijdenswaardig is, dat men haar naar de liefdadigheid verwijst.

Men vreeze niet de questie der arbeidsloonen aan te roeren; door vrees heeft men nimmer iets voorkomen. Nimmer zal die questie zich hier in denzelfden vorm voordoen als in Engeland. Dáár was de nijvere bevolking gedund door landverhuizing naar America en elders; dáár kon men haar niet zoo gemakkelijk meer dan vroeger, recruteeren uit zich steeds opdringende massas..... Dáár was die bevolking goed gevoed, krachtig en had gevoel van eigenwaarde. Ik beschouw de zoogenaamde «*strikes*»: de plotselinge algemeene werkverlatingen niet als de goede weg, om het voorgestelde doel, hooger werkloon, te bereiken. Ik geloof, dat men gelijkelijk en minder hooge eischen doende, dat doel meer genaderd zoude zijn, minder ontberingen zoude hebben geleden en tevens de opgespaarde gelden als eene waarborg voor de toekomst zoude hebben bewaard. Maar terwijl ik hulde doe aan de waardige wijze, waarop zich de werklieden in Engeland, op weinige uitzonderingen na, hebben gedragen in hunne treurige dwaling, waardoor zij die dwaling achtingswaardig maakten, kan ik de overtuiging niet ontveinzen, dat zoodanig iets in Nederland eene onmogelijkheid is.

Hier toch gaat de werkman zelden naar een ander land verhuizen; hier behoeft men geen aanvoer van vreemde arbeiders, want de werkloonen zijn allen zoo laag, omdat er te veel menschen zijn; hier is de nijvere bevolking niet goed gevoed, niet krachtig.

Nooit geleerd hebbende of vergetende, dat wie zich zelven helpt door God geholpen zal worden; vergetende dat God haar verstand heeft gegeven, dat haar op aarde en vooral op aarde dienen kan en moet, om haar lot te wijzigen, en vergetende dat God magtig genoeg moet zijn om datgene wat aan de andere zijde van ons leven is te besturen, besteedt zij al haar edele opwellingen aan dat ander leven, laat hier bijna alles over aan eene onmiddellijke intreding der Voorzienigheid en schijnt zelfs huiverig, om als verstandig wezen, als middel, tot haar eigen welzijn mede te werken.

Maar zoo diep als zij gezonken is, mag men de nijvere bevolking niet verder demoraliseeren door liefdadigheid, vooral dan niet wanneer men vóór dat men liefdadig is, billijk zijn kan.

Leert haar de kansen van het leven berekenen, maakt haar verstandsontwikkeling mogelijk door het binnen haar bereik stellen van beter voedsel. Leert haar in de dagen van hooge loonen, die ik vurig hoop weldra voor haar te zullen zien aanbreken, zich bepalen tot het noodzakelijke of bijna noodzakelijke.

Leert haar, het zich verzekeren van een verwijderd grooter langduriger genot, te stellen boven het inwilligen van eene kostbare, oogenblikkelijk kortstondig genot opleverende neiging.

Leert haar zich zelven te achten, de weelde die zij om zich ziet naar juiste waarde te schatten en daarin nimmer een bewijs te zien van achtenswaardigheid en meerdere verdiensten. Dat weelde en verkwisting zijn zekere oorzaken van het verval der maatschappij en zekere bewijzen dat zij vervallende is. Dat in die maatschappij geen krachtig levensbeginsel is, waar men den rijkdom voor eene deugd wil doen doorgaan. Dat weelde gevaarlijker is voor de maatschappij dan zelfs overdrevene spaarzaamheid; al mogt weelde oogenblikkelijk meer geld in omloop brengen, op den duur verteert zij het kapitaal der maatschappij.

Leert haar, dat zij, die behoefte hebben aan weelde, ongelukkiger zijn, dan zij, die alleen het noodzakelijke behoeven; maar laat haar ook vooral het onzinnige dwalen dier dichters inzien, die aan meervermogende alle ondeugden toedichten, en de minvermogenden met alle mogelijke deugden sierende, in schoonklinkende woorden den haat der verschillende klassen der maatschappij tegen elkander aanblazen, en die, in plaats van de minvermogenden aan te moedigen tot eervol streven naar boven, tot het verwerven, door deugd en werkzaamheid, van eene eervolle plaats onder de meervermogenden, slechts de hartstogten der blinde menigte vleijen, en geen ander middel weten, dan het naar beneden halen van alles, wat boven haar is, opdat allen zich mogen wentelen in gelijke ellende!

Leert haar dat de meervermogenden, de kern der maatschappij vormen, dat er onvermijdelijk, noodzakelijk voor den vooruitgang der menschheid, eene klasse zijn moet, door meerdere gegoedheid niet genoodzaakt met de handen voor dagelijksch onderhoud te werken; die echter niet minder werkzaam is ter bevordering van het algemeen belang. Bij de meervermogenden worden deugden gevonden, die men bij de mindergegoeden vergeefs zoekt, ofschoon het gemis daarvan niet voor rekening van de laatsten komt: want hoevele edele gevoelens zijn niet verstikt onder den last van dagelijksche ellende en hoe weinig deed men voor de opvoeding en ontwikkeling aan verstand en hart.

Leert haar, leert die nijvere bevolking, dat haar lot reeds nu veel beter is dan vroeger, dat dit lot gestadig aan beter worden zal. Dat de wetenschap ook voor haar werkzaam is, en dat elke stap die voorwaarts gedaan wordt op het gebied van menschelijke kennis, een stap is in haar belang. Leert haar voor en tegenspoed als menschen dragen, beurt haar op in de donkere dagen; dat is de eenige liefdadigheid, die zij aannemen kan zonder zich zelve te verlagen. Verneder haar niet door eenige andere liefdadigheid, zoolang er middelen bestaan om haar die vernedering te besparen.

Nog een woord over het behandelde voorstel der negen mannen, dat tot het bovengemeld beroep op de liefdadigheid aanleiding gaf.

Dat voorstel is afgewezen en de wijze van afwijzing stelt de afwijzers bloot aan elk verwijt, waarvan de toekomst de regtmatigheid aantoonen zal. Zij hebben zulks gewild.

Maar wat zullen *zij* antwoorden: wanneer die toekomst, zoo als nu reeds merkbaar is, bewijst, dat de instandhouding van den accijns geene verhooging der vleeschprijzen voorkomen kan?

Wat, wanneer die toekomst bewijst, dat een beroep op de liefdadigheid, onder zeer dringende voor ieder als zoodanig erkende, zeer dringende omstandigheden, gedaan in de hoofdstad des rijks, *ongeveer de helft van vroeger opbrengt?*

Zal men dit als een bewijs aanbieden van eene welvarende, slechts door zeer doelmatige belastingen gedrukte bevolking? Of zal het de mannen, die aan het hoofd staan, eindelijk de oogen doen openen voor onzen *waren toestand* en hen doen zien, dat de tijd zeer kostbaar is, en *zaken* zwaarder wegen, dan *personen?*

B.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 9 Januarij 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	61 1/4 1/8	*Hope* 1798/1816	5	108 7/8 4
Dito Certificat. .	3	72 7/8 3 1/8 3	Dito 1828/1829	5	102 3/4
Dito Dito . .	4	91 3/8 7/8 5/8	Cert. 1831/1838	5	93 1/2
O. I. Leening. .	4		Dito Dito	4½	91 1/2
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope* . . .	4	
Hand.-Maats. .	4½		Dito *Stieglitz* .	4	86
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	2½		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild* .	2½		Certific. dito. . .	6	
Frankrijk.					
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	19 13/16 20	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	38 3/8 1/8			
Bew. Sp. Com.		4 3/8 7/16	Metalliek . . .	5	70 1/4 3/8
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	85 1/2 86
Portugal.			Dito letter B.	5	85 1/2 86
Londen nieuwe.	5	35 1/2 7/8 3/4	Dito 1847/[illegible]	2½	36 1/2
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	2½	36 1/2

Polen Loten fl 250. 153 Philad., Bank-act. 3½, 11/16; Mexic. te Lond. 3 pct. 21¾, 22, ⅞; dito Onb. 21⅝, 22, ¾; ½ Gren., te Lond. Uitg. 6⅞.

Alhoewel de slotprijzen heden bijna als Zaturdag zijn, was echter de markt onder den invloed van voortdurende verkooporders algemeen gedrukt. Ook waren er geene belangrijke berigten bekend, die eene groote variatie konden veroorzaken.

FRANKFORT, Zaturdag 7 Jan. 5 pct. Metal. 75¼; 3 pct. Spanje binn. 39; dito 1 pct. 20⅜.

LONDEN, Vrijdag 6 Januarij. Consols op tijd 93⅞; Mexico N. 3 pct. 23⅝; Peru 4½ pct. 66; Gren. Uitg. 7¼; Ecuador 4½; Spanje 1 pct. 21; Holl. 2½ pct. 63; dito 4 pct. 96 1/16.

PARIJS, Vrijdag 6 Januarij. Fr. 4½ pct. ex c. 99.20; dito 3 pct. op t. 70; Sp. Binn. 3 pct. 39; dito 1 pct. 20¼; Russen 4½ pct. 93½; N. Metall. 89.

MADRID, Dingsdag 3 Januarij. Sp. Binn. 3 pct. 41; dito nieuwe 1 pct. 21⅜.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.